

Daňová sadzba ako indikátor rastu výnosu korporátnej dane v Slovenskej republike¹

Tax rate as an indicator increasing of corporate tax revenue in the Slovak Republic

Jana KUŠNÍROVÁ, Juraj VÁLEK

Abstrakt

Ekonomický rast európskych krajín je výrazne ovplyvnený daňovým zaťažením spoločností, najmä výškou nominálnych daňových sadzieb. Je preto nevyhnutné analyzovať ich vplyv na výnos korporátnej dane. Cieľom príspevku je načrtnúť postavenie a vplyv nominálnej daňovej sadzby dane z príjmov právnických osôb na výnos tejto dane v Slovenskej republike a prostredníctvom regresnej analýzy identifikovať dopady zmien daňovej sadzby na výnos korporátnej dane za obdobie od vzniku samostatnej SR po súčasnosť.

Kľúčové slová

právnická osoba, sadzba dane, výnos korporátnej dane

Abstract

Economic growth of European countries is significantly influenced by the tax burden on companies, especially the height of the nominal tax rates. It is therefore necessary to analyse their effects on corporate tax income. This paper is focus on the status and impact of the nominal tax rates of corporate tax on revenue from the tax in the Slovak Republic and through regression analysis to identify the impact of changes in tax rate on revenues from corporate tax in the period from the establishment Slovak Republic to the present.

Key words

Legal Entity, tax rate, corporate tax revenues

JEL Classification

H20, H25, H29

Úvod

Problematika korporátnej dane sa v dôchodkových daňových teóriách vyskytuje v menšej

---

¹ Príspevok vychádza z riešenia vedecko-výskumného projektu VEGA č. 1/0443/15 - Daňová politika a jej vplyv na efektívny výber daní a elimináciu daňových únikov.

Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Bratislava, Derivat 2017, ISSN 1336-5711, 1/2017

miere ako problematika zdaňovania príjmov fyzických osôb. Keď v daňových systémoch zaujala svoje miesto daň z príjmov fyzických osôb a dosiahla vysokú úroveň rozvoja, možnosť zvýšiť príjmy štátu bola už len formou zdanenia spoločností.² Korporátne daň sa tak v historickom kontexte stala nevyhnutnosťou pre každú ekonomiku.[1] Vo vojnovom období sa problematike dane z príjmov právnických osôb venoval aj G. Colm. Podľa jeho názoru priame dane znamenali posledný krok v rozvoji zdaňovania všeobecne. Bolo ľahké ospravedlniť zavedenie dane z príjmu právnických osôb cynickými pravidlami zdaňovania, ktoré podčiarkovali ich vysoký finančný prínos pre spoločnosť. G. Colm konštatoval, že stanoviť vhodný typ daňovej korporátnej sadzby nie je jednoduché a kládol si otázku. Mala by mať korporátne daň progresívnu alebo jednotnú sadzbu dane? Podľa neho jednoduchšie riešenie tejto otázky existuje pri dani z príjmov fyzickej osoby³ avšak rovnaký spôsob aplikácie daňovej sadzby pri zdaňovaní spoločností možný nie je. V systéme zdaňovania spoločností je potrebné meniť výšku sadzby korporátnej dane veľmi opatrne. Zmena sadzby môže viesť k výrazným zmenám, kde v najkrajnejšom prípade spoločnosť ukončí svoju činnosť a zmení ju na podnikanie fyzickej osoby.⁴ Výška sadzby korporátnej dane by mohla byť vyššia pre väčšie spoločnosti tvrdí tiež G. Colm. Svoje tvrdenie obhajuje názorom, že väčšie spoločnosti majú:

- pomerne silnejšiu vyjednávaciu pozíciu pri tvorbe daňovej legislatívy,
- výhodu celoštátneho trhu,
- výhodu v tvorbe patentov a pri rozvoji výskumu, ako podporu rastu svojich ziskov,
- často „kvázi“ monopolistické postavenie,
- výhodu vo financovaní a získavaní externých finančných zdrojov.

Interakciou daňovej teórie a politiky s dôrazom na korporátne zdaňovanie sa venoval aj Martin Sullivan. Zdôrazňoval, že práve daňové reformy zamerané na zdaňovanie právnických osôb sú úzko prepojené s politickými rozhodnutiami a cieľmi v čase tvorby reformných návrhov. Sullivan konštatuje, že korporátne dane by mali byť čo najnižšie. Vo všeobecnosti liberálne orientovaní ekonómovia stavajúci na férovosti zdaňovania spoločností argumentujú tým, že je morálne neakceptovateľné, aby časť vysokých korporátnych ziskov nebola férovo prerozdelená pre potreby verejného blaha. A vo väčšine svetových ekonomík platí, že korporátne daň je

---

² Napríklad v Nemecku, Veľkej Británii a Taliansku.

³ Tu je možné kvantifikovať minimálne požiadavky na oblečenie, stravu a ostatné potreby a na základe týchto faktorov navrhnuť minimálnu mieru zdanenia. To znamená, že pri progresívnom systéme zdaňovania subjekty s vyšším príjmom majú možnosť substitúcie tovarov za luxusnejšie, môžu šetriť a investovať a následne tak vedieť platiť aj vyššie dane.

⁴ Platí to aj opačne.

férová ak je progresívna, keďže s rastom ziskov rastie sadzba tejto dane. [7]

Vychádzajúc z analýz reálnych spoločností americký ekonóm M. Doran tvrdí, že pre rozdielne typy spoločností by mala byť stanovená rozdielna sadzba dane z príjmov. Argumentuje tým, že podniky pre spoločnosti, ktoré profitujú z istých daňových úľav, ako je napríklad veda a výskum, energetické úľavy, podpora novo vzniknutých spoločností sú výhodnejšie ako celoplošné znižovanie sadzieb dane z príjmov pre spoločnosti. [7]

Podľa K. A. Clausinga v globálnej ekonomike sa kapitál presúva z krajín s vysokým zdanením do krajín s nižším zdanením ako reakcia na rozdielne výšky daňových sadzieb korporátnej dane. Teda daň z príjmov právnických osôb v konečnom dôsledku môže spôsobiť pokles zamestnanosti v krajinách s vysokým daňovým zaťažením. Z jeho analýz uskutočnených v období rokov 1981 až 2009 vyplynulo, že viac ako 55 % pozorovaní preukázalo postupné znižovanie sadzby dane z príjmov korporácií v krajinách OECD. Súčasne K. A. Clausing zdôrazňuje, že pri riešení otázok reformy dane z príjmov právnických osôb je žiadúce zohľadniť skutočnosť, že dodatočné zlepšenie výberu tejto dane možno riešiť zavedením osobitných podmienok pre vybrané sektory ekonomiky oddelene. Aj tu platí nižšia sadzba dane z príjmu redukuje dosahovanie straty a zvyšuje spravodlivosť zdanenia. Na druhej strane však až príliš nízke sadzby korporátnej dane môžu odstrániť výhody uplatňovania daňových výhod a oslobodení pre vybrané skupiny spoločností. Súčasne pri stanovovaní sadzby dane z príjmov právnických osôb je tiež potrebné brať do úvahy úzke prepojenie so sadzbou dane z príjmov fyzických osôb, výškou dane z dividend a politikou zdaňovania nepodnikateľských subjektov. Súhlasím s jeho tvrdením, že zlepšenie výberu korporátnej dane je možné podporiť nielen prostredníctvom úpravy sadzby dane ale aj ďalšími dodatočnými úpravami v oblasti odpisovej politiky, umorovania daňovej straty a uplatňovania nákladov. [8]

Výrazné rozdiely medzi tvrdeniami ekonomických teórií a praxou potvrdili aj závery ďalších amerických ekonómov. N. G. Mankiw profesor ekonomie na Harwarde deklaruje názor, že existuje veľká medzera medzi teoretickými názormi na optimálne zdanenie a reálne presadzované ciele daňovej politiky v oblasti korporátneho zdaňovania. Podľa jeho názoru je vhodné znižovať daňové sadzby dane z príjmov právnických osôb, ale je potrebné sa zamerať najmä na nominálne sadzby dane z príjmov.

Základy dnešných modelov korporátneho zdaňovania nadväzujú tiež na diela Zodrowa a Mieszkowskeho a Wilsona, ktorí sa zamerali na dynamiku a dôsledky daňovej súťaže. V ich modeloch rozdielne daňové sadzby vedú k daňovej súťaži, ktorej výsledkom je znižovanie

výšky daňových sadzieb korporátnej dane a neustále presúvanie ziskov medzi krajinami. Autori, ktorí však na nich nadväzujú si často kladú otázku, či je možné tento proces zachovať v aj dlhodobom časovom horizonte. Daňové teórie zaoberajúce sa daňovou konkurenciou tiež konštatujú, že ide o komplexný model faktorov, ktoré ovplyvňujú zmeny výšky sadzieb dane z príjmov. Je potrebné ich riešiť v súlade s výškou verejných výdavkov krajiny a tiež závisia na mnohých ďalších faktoroch. Wilson zastával názor, že daňová konkurencia môže viesť k odlivu príjmov z krajiny s vyššou daňovou sadzbou korporátnej dane. Následne ekonomika nemusí mať finančné prostriedky na poskytovanie verejných služieb na optimálnej úrovni.

Z pohľadu teoretických koncepcií sa tiež do popredia dostávajú dve skupiny protichodných názorov z hľadiska uplatňovaného počtu sadzieb dane z príjmov právnických osôb. Jedna skupina ekonómov presadzuje jednotnú sadzbu korporátnej dane pre všetky právnické osoby, zníženie počtu výnimiek a daňových úľav. Druhá skupiny je za diferencované sadzby korporátnej dane pre rozdielne typy právnických osôb, za poskytovanie daňových úľav a zvýšenú podpory podnikateľského prostredia prostredníctvom daňového systému. [5]

Na základe vyššie uvedených skutočností možno konštatovať, že vplyv daňovej globalizácie so sebou prináša výrazné zlepšovanie prostredia podnikania právnických osôb na rôznych úrovniach. Vplyvom vonkajších tlakov sa jednotlivé krajiny snažia zjednodušovať daňové systémy, znižovať daňové sadzby a poskytovať lepšie služby v oblasti daní, nielen na úrovni korporátnej dane. Aj napriek situácii, že od roku 1993 do súčasnosti väčšina európskych krajín znížila základnú sadzbu dane z príjmov právnických osôb podiel daňových príjmov z tejto dane na celkových príjmoch od roku 1993 postupne rástol. Výnimkou je obdobie rokov 2008 a 2009, kedy vplyvom hospodárskej krízy došlo k zníženiu daňových príjmov z tejto dane. Výnos dane z príjmov právnických osôb je relatívne stabilný a pohybuje sa s menšími odchýlkami posledných 24 rokov na úrovni 2,5 % až 3 %.

Sadzby korporátnej dane vo vybraných európskych daňových systémoch

Otázka zdaňovania spoločností podnikajúcich v členských krajinách Európskej únie je diskutovanou témou, pričom len harmonizácia dane z príjmov právnických osôb v EÚ predstavuje širokospektrálne zameraný proces. V teoretickej koncepcii korporátnej dane, dominujú práve procesy jej harmonizácie, datované od vzniku Európskeho spoločenstva až po súčasnosť. Rozporuplnosť a rozdielnosť názorov na uplatňované postupy EÚ sú prezentované vo viacerých ekonomických publikáciách. V období prijímania nových krajín do popredia vystupujú teórie zaoberajúce sa harmonizáciou a konkurenciou daní na nadnárodnej úrovni. [3]

Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Bratislava, Derivat 2017, ISSN 1336-5711, 1/2017

H. Hameakers uvádza, že existencia daňovej súťaže sama o sebe musí viesť k tzv. spontánnemu harmonizačnému efektu – teda k spontánnemu zblížovaniu sadzieb, a preto nie je potrebné daňové systémy harmonizovať umelo. Umelá harmonizácia by mohla vyvolať negatívne tlaky na príjmy štátnych rozpočtov. [4] D. J. Mitchell upozorňuje, že bez daňovej súťaže (pri daňovej harmonizácii) sa vlády môžu chovať podobne ako monopol – uvalovať nadmerné dane, a preto pravá daňová harmonizácia prináša vyššie daňové sadzby. Ak vlády môžu používať nadmerné dane, nie sú nútené k efektívnosti v oblasti verejných výdavkov. Znižovanie daňových sadzieb v rámci daňovej konkurencie nemusí vždy viesť k poklesu výberu dane. Práve oblasť priameho zdanenia je typická presne opačným vývojom.[6]

Ak si daňovníci môžu znížiť daňové zaťaženie presunom podnikania, kapitálu a práce z krajiny s vysokým daňovým zaťažením do krajiny s nižším daňovým zaťažením hovoríme o daňovej konkurencii. Tento presun pozitívne ovplyvňuje krajiny, ktoré realizáciou daňových reforiem znižujú daňové zaťaženie, naopak znevýhodňuje ekonomiky s vysokými rozpočtovými výdavkami a vysokými daňovými sadzbami. Tieto krajiny sa snažia zabrániť odlivu finančných prostriedkov a odmietajú daňovú konkurenciu. Prostredníctvom EÚ tlačia na preferovanie daňovej harmonizácie pri existujúcich vysokých daňových sadzbách.

Ekonomický analytik, J. Mitchell, prezentuje svoj názor, že daňovníci by mali mať možnosť profitovať z nižších daní. Žiadne ekonomické zoskupenie by nemalo obmedzovať možnosti pohybu kapitálu a práce tvorbou opatrení zameraných na vytvorenie kartelu v prospech štátov s vysokým daňovým zaťažením. Mitchell tvrdí: „ daňová harmonizácia existuje tam, kde daňoví platitelia čelia podobným alebo rovnakým daňovým sadzbám, pričom k nej dochádza buď explicitnou alebo implicitnou harmonizáciou. Obe formy daňovej harmonizácie majú nepriaznivé ekonomické dôsledky. Je oslabovaná daňová konkurencia a vývoj smeruje k vysokým daňovým sadzbám. To bráni efektívnemu umiestňovaniu kapitálu a práce, tým spomaľuje aj celkovú výkonnosť ekonomiky. K explicitnej harmonizácii dochádza, keď sa krajiny dohodnú, že stanovia minimálne alebo rovnaké daňové sadzby. [6]

Prínos daňovej konkurencie je zrejmý už pri pohľade na zmenu daňovej politiky uplatňovanej vo svete za posledných 25 rokov. Jednoznačne podporila posun k daňovej politike orientovanej na ekonomický rast a zamestnanosť. Daňová konkurencia a jej význam vzrástol nielen po uskutočnení daňových reforiem vo Východnej Európe. Vo všeobecnosti platí, že daňová harmonizácia je určená na ochranu daňových legislatív s vysokými sadzbami a rozsiahlym dvojitém zdaňovaním, zatiaľ čo daňová konkurencia tlačí zákonodarcov do rozhodnutí, ktoré

znižujú daňové sadzby a zamedzujú dvojitému zdaneniu.

Harmonizáciu priamych daní v EÚ môžeme datovať do obdobia 60 rokov v Rímskej zmluve. Následné kroky v oblasti priamych daní, so zameraním na daň z príjmov právnických osôb boli prezentované až v období 80 rokov minulého storočia. Európska komisia priniesla návrh, ktorého hlavným cieľom bolo stanovenie výšky daňového zaťaženia firiem v rozsahu 45 % až 55 %. Návrh bol však mnohými členskými krajinami zamietnutý. Od roku 1979 sa prioritou Európskej komisie stala harmonizácia daňového základu pred harmonizáciou daňových sadzieb. Harmonizácia korporátneho zdaňovania spomalila svoje smerovanie v roku 1989, od kedy sa komisia zamerala prioritne na odstránenie dvojitého zdanenia, zdaňovanie cezhraničných transakcií a zdaňovanie úspor. Opätovný návrat Európskej komisie k harmonizácii daňového základu spoločností bol zaznamenaný v roku 1992 z dôvodu, že rozdielne zdaňovanie spoločností členských štátov EÚ skresľovalo rozhodnutia investorov. Z tohto dôvodu boli navrhnuté minimálne štandardy v tvorbe daňovej základne právnických osôb a pásmo pre sadzby dane z príjmov vo výške od 30 % do 40 %. Návrh nebol podporený dostatočnou politickou vôľou.

Myšlienky väčšej koordinácie korporátneho zdaňovania boli oživené v období po roku 2001. Vznikla správa, ktorá obsahovala štúdie o úrovni, rozptyle a determinantoch efektívnych daňových sadzieb spoločností EU 15. Správa obsahovala identifikáciu prekážok, prítomnosť nadmerných daňových nákladov, problém dvojitého zdanenia a ostatné prekážky podnikania spoločností v Európe. Štúdia bola obsiahla a prezentovala ciele riešenia.

Aktuálne sadzby dane z príjmov právnických osôb, ako aj ich historický vývoj za obdobie 25 rokov, v európskych krajinách sú uvedené v nasledujúcej tabuľke 1. Na základe údajov z tabuľky 1 môžeme konštatovať, že európske krajiny, až na Francúzsko, pristúpili k postupnému znižovaniu nominálnej sadzby dane z príjmov právnických osôb. Na základe údajov Eurostatu priemerná výška sadzby dane z príjmov právnických osôb v EÚ 28 v roku 2013 sa pohybovala na úrovni 22 %, pričom 13 členských krajín malo nižšiu sadzbu ako uplatňovala SR.[17] V roku 2016 najvyššia sadzba korporátnej dane bola aplikovaná v Belgicku a najnižšia v Bulharsku. Členské štáty boli nútené znižovať daňové zaťaženie, aby poskytli priaznivé daňové podmienky, na strane druhej tento postup vytvára silné tlaky na príjmovú stránku štátnych rozpočtov. Znižovanie daňových sadzieb v rámci daňovej konkurencie však nemusí viesť k poklesu výberu daní. Práve oblasť priameho zdanenia je príkladom, kde zníženie daňových sadzieb vedie k rastu daňových základov a následne k rastu

rozpočtových príjmov.

Tabuľka 1: Sadzby dane právnických osôb v krajinách EÚ (%)

Krajina	1990	2000	2010	2015
Rakúsko	39,0	34,0	25,0	25,0
Belgicko	41,0	40,17	33,99	33,99
Česká republika	-	31,0	19,0	19,0
Dánsko	-	32,0	25,0	24,5
Estónsko	-	26,0	21,0	21,0
Fínsko	41,0	29,0	26,0	20,0
Francúzsko	37,0	36,67	34,43	38,0
Nemecko	57,7	51,63	30,18	30,18
Grécko	46,0	40,0	24,0	26,0
Maďarsko	50,0	19,64	19,0	19,0
Írsko	43,0	24,0	12,5	12,5
Taliansko	41,8	41,25	31,4	31,29
Lotyšsko	-	25,0	15,0	15,0
Luxembursko	39,4	37,45	28,59	29,22
Holandsko	35,0	35,0	25,5	25,0
Poľsko	40,0	30,0	19,0	19,0
Portugalsko	36,5	35,2	26,5	31,5
Slovenská republika	-	29,0	19,0	22,0
Slovinsko	-	25,0	20,0	17,0
Španielsko	35,0	35,0	30,0	30,0
Spojené kráľovstvo	34,0	30,0	28,0	21,0

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa [18]

Sadzby korporátnej dane v daňovej sústave Slovenskej republiky

Daňový systém Slovenska je z hľadiska času mladým systémom. Daň z príjmu právnickej osoby bola na Slovensku zavedená daňovým zákonom s účinnosťou od 1. januára 1993.[13] Zatiaľ čo pred rokom 1993 boli daňové sadzby silne diferencované, od roku 1993 sa okrem výnimiek používa len jedna základná sadzba dane z príjmov právnických osôb. Pri vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa daň z príjmov právnických osôb sformovala z troch daní zavedených v daňovej sústave bývalej ČSFR.⁵

Hlavnou úlohou daňovej politiky v období vzniku samostatnej SR bolo zabezpečenie dostatočného objemu daňových príjmov v období prechodu z centrálne plánovanej ekonomiky na trhové hospodárstvo. Sadzba dane z príjmov právnických osôb bola stanovená na začiatku obdobia 1993 na úrovni 45 % zo zisku spoločností. Zníženie sadzby korporátnej dane o 5 %

⁵ Dôchodková daň, odvody a poľnohospodárska daň.

však nastalo ešte v roku 1993 na úroveň 40 %. Vybrané právnické osoby využívali 20 % daňovú sadzbu.⁶ [9]

Od januára 1994 bolo možné odpočítať zľavy na dani pre právnické osoby, ktoré zamestnávali najmenej 20 zamestnancov a zároveň podiel pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou bol viac ako 60 %. Spoločnosti mali tiež druhú možnosť, a to uplatniť si polovičnú daňovú sadzbu vo výške 20 % podľa stavu, ktorý bol pre spoločnosť výhodnejší. Súčasne okrem základnej sadzby dane z príjmov právnických osôb sa uplatňoval ešte špeciálny režim zdanenia vybraných príjmov právnických osôb so sadzbami vo výške 25 %, 20 %, 15 % a 10 % na vybrané druhy príjmov spoločností.

Nové zmeny v podnikateľskom prostredí priniesol rok 1999. Došlo k zmene hospodárskej politiky a tiež prístupu k privatizácií. Nový prístup vytvoril lepšie podmienky na fungovanie podnikateľskej sféry a súčasne prispieval k zlepšeniu finančnej situácie spoločností. V decembri tohto roku⁷ bola znížená sadzba dane z príjmov PO zo 40 % na 29 %, s cieľom zníženia daňových únikov a presunu daňového bremena z priamych na nepriame dane. [14] Ďalší pokles sadzby sme zaznamenali v roku 2001 schválením novely daňového zákona. Došlo k zníženiu sadzby dane z príjmu právnických osôb o 4 % body na hodnotu 25 %. Podľa údajov Štatistického úradu SR v korporáciách (nielen zmenou sadzby) došlo v tomto roku v porovnaní s predchádzajúcim rokom k nárastu zisku spoločností o 55 %. Zníženie daňového zaťaženia spoločností ovplyvnilo aj ziskovosť spoločností a prejavilo sa vo zvýšení výnosu korporátnej dane. Na základe vyššie uvedených skutočností možno konštatovať, že trend znižovania nominálnej daňovej sadzby právnických osôb v SR v období rokov 1993 až 2003 mal dopad na zvýšenú ochotu priznávania zisku pre účel zdanenia. [11]

Daňová reforma realizovaná od roku 2004 bola súčasťou širšieho reformného programu, ktorý obsahoval aj reformu verejných financií, sociálnu a dôchodkovú reformu, reformu trhu práce, reformu zdravotníctva a reformu verejnej správy. Došlo k výraznému poklesu daňovej sadzby dane z príjmov právnických osôb na 19 %.[15] Pokles sadzby bol však sprevádzaný výrazným zvýšením daňových príjmov⁸ a od tohto obdobia bol zaznamenaný výrazný pokles daňového zaťaženia právnických osôb v Slovenskej republike. [12]

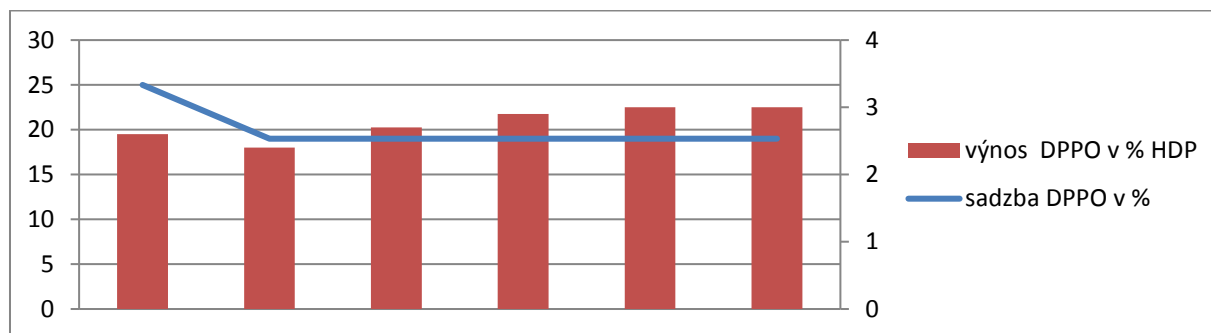
⁶ Právnické osoby zabezpečujúce poľnohospodársku výrobu a zamestnávajúce najmenej 20 zamestnancov, pričom podiel zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou alebo s ťažším zdravotným postihnutím na celkovom počte zamestnancov v zdaňovacom období bol minimálne 50 %.

⁷ S platnosťou od januára 2000.

⁸ Priznané výšky ziskov spoločností pred zdanením vzrástli takmer o 70 %.

Graf 1: Komparácia výnosu DzP PO a sadzby dane z príjmov PO

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Ako vyplýva z grafu 1, nielen vplyvom rastu výnosu dane z príjmov právnických osôb, podiel priamych daní na HDP v rokoch 2004 až 2008 rástol. Bolo to spôsobené znížením sadzby dane pre právnické osoby, zvýšením objemom priznaných zdaniteľných príjmov spoločností a zjednodušením celého daňového systému. Pre našu ekonomiku reformné kroky znamenali zvýšenie konkurencieschopnosti a zvýšenie prílevu zahraničných. [16]

Posledným rokom, kedy nominálna daňová sadzba dane z príjmov právnických osôb bola na úrovni 19 % bol rok 2011. Novela zákona o dani z príjmov⁹ od roku 2012 zvýšila sadzbu dane z príjmov z pôvodných 19 % na 23 %, prvýkrát od roku 2004. Obdobie rokov 2011 a 2012 bolo charakteristické zotavením podnikateľského sektora a postupným rastom ziskovosti podnikov s pozitívnym vplyvom na výnos korporátnej dane. Mierny pokles sadzby korporátnej dane bol zaznamenaný v januári 2014. Od januára tohto roka právnické osoby podliehali 22 % sadzbe dane z príjmov. Pokles sadzby však neznamenal pre všetky podnikajúce spoločnosti pokles daňového zaťaženia.[10] Do praxe bol zavedený inštitút daňovej licencie. Sumár vývoja daňových sadzieb aplikovaných u právnických osôb v období rokov 1993 až 2017 na Slovensku sumarizuje tabuľka 2.

Tabuľka 2: Vývoj daňovej sadzby dane z príjmov PO v SR v rokoch 1993 až 2017

OBDOBIE	1993-1999	2000	2002	2004-2013
Sadzba DzP PO	45 %	29 %, 18 %, 15 %	25 %, 18 %, 15 %	19 %
OBDOBIE	2014	2015-2016	2017	
Sadzba DzP PO	23 %	22 %	21 %	

Poznámka: DzP – daň z príjmov.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zákona o DzP.

Komplexné zhodnotenie závislosti výnosov dane z príjmov PO od daňovej sadzby v SR bolo uskutočnené regresným modelom, výsledky ktorého sú uvedené v tabuľke 3.

⁹ Novela č. 395/2012 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, a ktorým sa mení zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Tabuľka 3: Závislosť DzPPO od sadzby DzPPO

Model 1: OLS, using observations 1-21					
Dependent variable: DPPOmilEUR					
	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t-ratio</i>	<i>p-value</i>	
Const	2532,73	328,099	7,7194	<0,0001	***
DaAovAsadzba	-41,5835	12,008	-3,4630	0,0026	***
Mean dependent var	1451,556	S.D. dependent var		575,4471	
Sum squared resid	4060130	S.E. of regression		462,2673	
R-squared	0,386945	Adjusted R-squared		0,354679	
F(1, 19)	11,99234	P-value(F)		0,002605	
Log-likelihood	-157,6058	Akaike criterion		319,2117	
Schwarz criterion	321,3007	Hannan-Quinn		319,6651	

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Štatistická významnosť regresného modelu ako celku bola testovaná na hladine spoľahlivosti 95 %. Na určenie významnosti modelu bola vyžitá F-štatistika:

- F-test vypočítaná hodnota: 11,99234,
- F-test kritická (tabuľková) hodnota: 4,38075.

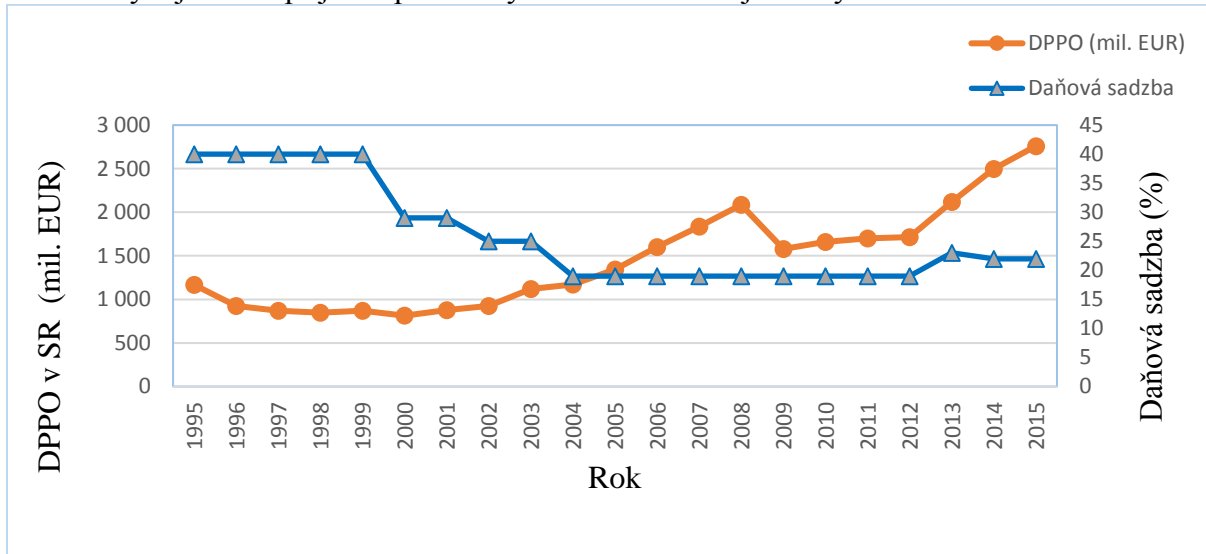
Na základe uvedených hodnôt vyplýva, že model je ako celok štatisticky významný. Štatistickú významnosť modelu nám potvrdzuje aj hodnota P-value F (0,002605), ktorá je pod úrovňou 5 %. Model ako celok má teda svoje opodstatnenie na hladine významnosti 5% a je ho možné ďalej analyzovať a interpretovať. Testovanie štatistickej významnosti parametrov modelu je uskutočnené taktiež na hladine významnosti 5 %. V zostrojenom modeli sa nachádza iba jeden parameter (daňová sadzba). Pomocou T-testu boli získané nasledovné hodnoty T-test vypočítaná hodnota: $|- 3,4630| = 3,4630$ a T-test kritická (tabuľková) hodnota: 2,09302. Platí vzťah $|t \text{ vypočítané}| > t \text{ kritické}$, z čoho je možné vyvodit', že parameter (daňová sadzba) je štatisticky významný v zostrojenom modeli.

Koeficient determinancie (R^2) nadobúda hodnotu 0,386945, z čoho je možné vyvodit', že 38,69 % zmien vo výnose dane z príjmov PO v SR, je ovplyvnených práve zmenami daňovej sadzby PO, podľa rovnice

$$\text{DPPO} = -41,58 \times \text{daňová sadzba} + 2\,532,73$$

Z uvedenej rovnice vyplýva, nepriama závislosť. Ak sa zvýši daňová sadzba pre PO v SR, dôjde k poklesu výnosov dane z príjmov PO. Zvýšenie daňovej sadzby o 1 percentuálny bod spôsobí pokles výnosov DPPO o 41,58 mil. Eur. Grafické znázornenie vývoja výnosov DPPO a daňovej sadzby pre PO od roku 1995 po súčasnosť je zobrazené v grafe 2.

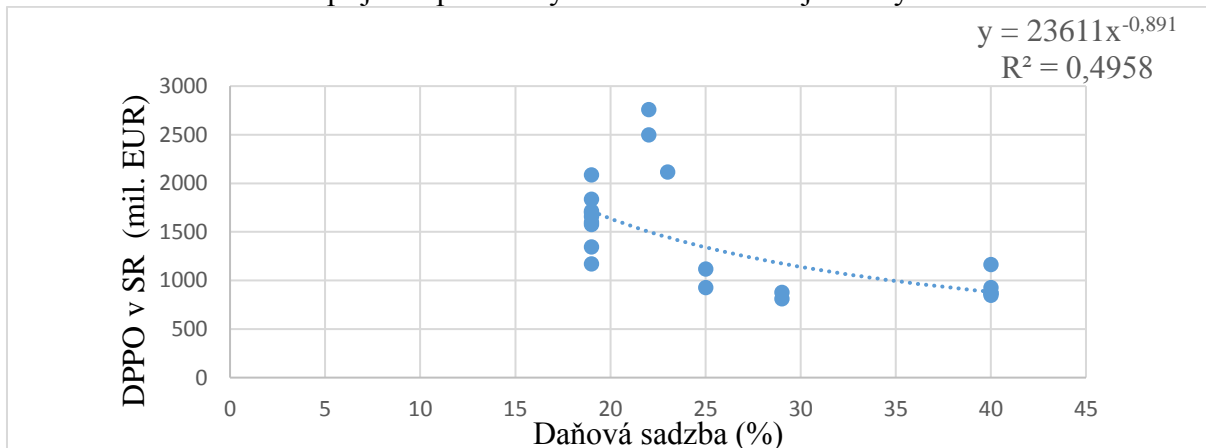
Graf 2: Vývoj dane z príjmov právnických osôb a daňovej sadzby

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Pri konštrukcii regresného modelu bol zostrojený graf 3, ktorý vysvetľuje najvyššiu časť variability závislej premennej meranú prostredníctvom parametra koeficienta determinancie (R^2). Bol testovaný lineárny, mocninový, logaritmický, exponenciálny a polynomický trend druhého rádu. Najvyššiu hodnotu koeficienta determinancie (R^2) bol zaznamenaný pri mocninovom trende ($R^2= 49,58 \%$).¹⁰ Grafické znázornenie mocninového trendu je uvedené v nasledujúcom grafe 3.

Graf 3: Závislosť dane z príjmov právnických osôb od daňovej sadzby

Zdroj: Vlastné spracovanie.

¹⁰ Lineárny ($R^2= 38,69 \%$), exponenciálny ($R^2 = 48,26 \%$), logaritmický ($R^2 = 38,94 \%$) a polynomický trend druhého rádu ($R^2= 39,55 \%$) dosahovali mierne nižšie hodnoty.

Záver

Pohľad na dôchodkové daňové teórie s aspektom na daň z príjmov právnických osôb preukázal, že väčšina týchto teórií obsahovala problematiku výšky a typu sadzby korporátnej dane. Aktuálne smerovanie daňovej politiky v oblasti korporátnej dane preukázalo, že mnohé nielen európske krajiny preferujú podporu malých a stredných spoločností nižšími sadzbami dane z príjmov spoločností, alebo inou formou daňových stimulov. Význam vplyvu zmeny sadzby korporátnej dane podčiarkuje aj skutočnosť, že práve korporátne daň môže predstavovať formu daňového stimulu. Mnohé európske krajiny uvedenú formu podpory aplikujú praxi, najčastejšie v podobe osobitnej sadzby korporátnej dane pre vybrané sektory ekonomiky, pre vybraných zahraničných investorov alebo pre vybrané typy právnických osôb. Otázkou však zostáva, čo je pre ekonomiku v danom okamihu vhodnejšie? Poskytnúť daňový stimul vybraným právnickým osobám, alebo celoplošne znížiť nominálnu sadzbu dane z príjmov pre všetky právnické osoby.

Analýza daňových sadzieb preukázala, že v období posledných rokov všeobecným trendom členských krajín EÚ bolo práve znižovanie sadzieb dane z príjmu pre spoločnosti.¹¹ Takýto trend postupného znižovania daňového zaťaženia spoločností evidujeme už od roku 2000, pričom za sledované obdobie došlo k poklesu sadzby dane z príjmu právnických osôb v EÚ o 8 percentuálnych bodov. Hlavnými argumentmi uvedeného vývoja sú tvorba nových pracovných miest, podpora rastu ekonomiky a podpora investícií. Priemerná sadzba korporátnej dane v Európskej únii sa medzi rokmi 2002 a 2012 znížila podľa Eurostatu z 28,3 % na 23,5 %. V roku 2016 sa priemerná sadzba korporátnej dane v členských krajinách EÚ pohybovala tesne nad úrovňou 22 %.

Slovenská republika patrí do úzkej skupiny krajín, ktoré v období po kríze zvýšili nominálnu sadzbu korporátnej dane, napriek skutočnosti, že väčšina európskych krajín urobila presne opačný krok. Pozitívom zdaňovanie spoločností na Slovensku je tiež skutočnosť, že pri zdaňovaní spoločností aplikujeme výlučne jednu nominálnu daňovú sadzbu, avšak poskytujeme široké spektrum daňových úľav, ktoré v konečnom dôsledku ovplyvňujú výnos korporátnej dane. Regresná analýza vzťahu sadzby korporátnej dane a výnosu tejto dane v Slovenskej republike preukázala nepriamu závislosť. Ak sa zvýši daňová sadzba pre PO v SR, dôjde k poklesu výnosov dane z príjmov PO. Zvýšenie daňovej sadzby o 1 percentuálny bod

---

¹¹ Prechodne pre rok 2009 Litva zvýšila sadzbu dane z príjmu z 15 % na 20 %. V Maďarsku sa sadzba dane zvýšila o 3 % na súčasných 19 %.

spôsobí pokles výnosov DPPO o 41,58 mil. Eur.

Použitá literatúra

- [1.] AUERBACH, A. J. 2006. Who bears the Corporate Tax? A Review of what we know, Tax policy and the Economy, č. 20, The Mit Press. 2006.
- [2.] EUROSTAT, 2014. Taxation trends in the European Union. Dostupné na: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2014/report.pdf.
- [3.] GENSER, B. – HAUFLER, A. 1996. Tax Competition, Tax Coordination and Tax Harmonization: The Effect of EMU, Holandsko: Kluwer Academia Publishers, 1996.
- [4.] HAMEAKERS, H. 1993. Fiscal Sovereignty and Tax Harmonization in the EC. In European Taxation. 1993, Vol. 33, No.1.
- [5.] JAMES, S. – NOBES, Ch. 2010. The Economics of Taxation. Birmingham: Fiscal Publication, 2010. 339 s. ISBN 978-1906201-13-5.
- [6.] MITCHELL, J. 2001. A Tax Competition Primer: Why Tax Harmonization and Information Exchange Undermine America's Competitive Advantage in the Global Economy. Heritage Foundation Backgrounder. No. 1460, 2001.
- [7.] NICODEME, G. 2006. Corporate tax competition and coordination in the European Union: What do we know? Where do we stand? European Commission Directorate-General for Economic and Financial Affairs, Economic paper. 2006.
- [8.] NICODEME, G. 2009. Corporate income tax and economic distortions, EU 2009, European Commission, Luxemburg Centrum Emile Bergheim (Solvay Business School).
- [9.] Návrh štátneho záverečného účtu za rok 1993.
- [10.] Návrh štátneho záverečného účtu za roky 2000 – 2015.
- [11.] Výročné správy o činnosti daňových orgánov za roky 2000 – 2011.
- [12.] Výročné správy o činnosti finančnej správy za roky 2012 – 2015.
- [13.] Zákon č. 286/1992 Z.z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov.
- [14.] Zákon č. 366/1999 o daniach z príjmov
- [15.] Zákon o dani z príjmov č. 595/2003 Z. z.
- [16.] Zákon o štátnom rozpočte Slovenskej republiky na roky 1993 až 2015.
- [17.] <https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/tax-tools-and-resources/tax-rates-online/corporate-tax-rates-table.html>.
- [18.] <http://stats.oecd.org/#>.

Kontaktné údaje

Ing. Jana Kušnírová, PhD.

Katedra financií

Národohospodárska fakulta

Ekonomická univerzita v Bratislave

Dolnozemska cesta 1

852 35 Bratislava

Slovenská republika

jkusnirova1@gmail.com